Рік III. Луцьк, Неділя дня 5 Лютого 1928 р. Ч. 10 (71).

Українська Громада

Орган Української Національної Думки.

Ціна 20 гр. Виходить що-четверга й неділі.

Адреса редакції й адміністрації: ЛУЦЬК на Волині, Алеї Б. Хороброго, 18.

Передплата: в краю: на 1 місяць 1 зол., на чвертьрічно 3 зол., на пів року 5 зол. 50 гр., рік 10 зол.; за границею: на рік 2 америк. доляри або їх вартість в иншій валюті.

Рукописів не звертається.—Оголошення після умови. Непідписаних дописів не приймається.

18

Це номер спільного українського виборчого фронту

Це номер листи, на яку голосуватимуть всі українці

Це листа, яка запевнить нашому українському народові при виборах перемогу.

ВІДОЗВА.

В 1922 році ми по раз перший в Польщі, по раз перший взагалі в тих европейських державах, в які входить більше народностей, створили виборчий бльок всіх так званих національних меншостей. На наш заклик, народні маси союзних національностей солідарно віддали свої голоси на поставлених нами кандидатів. Пішли на ніщо зусілля противників бльоку, не помогла агітація партій, які вживали всіх засобів, щоби нас між собою посварити і загострити ненависть поміж меншостями Бльок переміг всюди, де була народня свідомість, де свідомість необхідности спільної боротьби за належне кожній нації парляментарне представництво, перемогла всі під'южування, облуди та ріжні перешкоди.

За нашим прикладом пішли пізніще національні меншости в инших державах, не виключаючи навіть і меншостей польських.

Думка спільної боротьби за право вільного розвитку всіх покривджених народностей, найшла відгомін в цілій Европі і допровадила до зорганізовання конгресів, які вже тричі збіралась на наради в Женеві.

Тепер, коли знов стаємо до виборів, відновлюємо наш технічний виборчий союз і закликаємо наші народні маси до голосовання на листу всіх непольських народностей, які борються за свої національні і громадянські права. Виборча ординація 1922 року, яка кривдить нас всіх, відбираючи нам можливість вибору відповідних до нашої кількости парляментарних репрезентацій, лишилась незміненою. Загальне становище наших національностей, від хвилі створення по раз перший виборчого союзу змінилося не на багато.

В засаді наших домагань не признано. Тому боротьба за належні нам права не може бути перервана. І в цій боротьбі наше об'єднання в один могутній виборчий бльок доказує силу наших представництв, котрі будуть провадити ту боротьбу.

На вістку про відновлення нашого виборчого союзу зірвалася буря в польському громодянстві. В пресі і поза нею не щадять ані перестороґ, ані погроз. Силкуються одних застрашити, других здобути обіцянками. Бльок мав бути розбитий ще перед приступленням до праці.

Відмовляється нам права об'єднання для спільної боротьби за наше представництво в Парляменті. В самім нашім об'єднанні вбачають переступство проти держави. Бо на нашім ослабленню, яке віддало би нас на ласку чи неласку пануючої більшости, має бути збудована дальша політика супроти нас. Всім громадянам вільно об'єднуватись у виборчі бльоки—тільки не нам. Це є ще одним доказом, що нас трактують, як громадян другої категорії, які не повинні користати з прав, що прислугують громадянам, що належать до пануючої нації. Є це познака тієї нещасливої думки, яка ділить громадян на тих, що правлять і тих, якими правиться, на тих, що кривдять і тих, що покривджені, а котра була і є джерелом спорів і нещасть.

Ми боремось за безумовну рівність всіх громадян в державі. Ми йдемо до усунення ріжного рода утисків супроти народностей. Майбутній сойм має піддати ревізії конституцію, тому кожна національність мусить післати до сойму й сенату як найбільше представництво, котре сталоб в обороні ідеольоґії, а також інтересів кожної народности.

Во імя цих гасел відновляємо Бльок Національних Меншостей. Ми є певні того, що за нами підуть в більшій ніж в 1922 р. мірі народні маси, які складають національні меншости. Кличемо до боротьби проти нашої кривди, нашої недолі.

Нехай нікого не бракне в рядах. Хай ніхто не дасться залякати, а тим більше піти на тепленькі обіцянки. Кожний хай знає, що йде про щастя його народу і можливість провадження успішної боротьби за право його на життя, добробут і вільний розвиток.

Геть з національним гнітом, з кривдженням народів!

До боротьби за належне парляментарне представництво!

Варшава, дня 6 січня 1928 р.

Центральний Виборчий Комітет Бльоку Національних Меншостей в Польщі.

[„Діло" Ч. 18 з дн. 20.I 28 р.]

34 листи.

До виборів зголошено не багато, тільки 34 листи до сойму й 21 до сенату. Виборцеві аж волосся на голові дубом стане, коли прийдеться вибірати „свою" листу. Бо тож не думайте, що між тими 34 листами є хоч одна листа ворогів народу. Ні. Кожна це просто солодкий мед, кожну виставили найбільші приятелі народу. І тому то зовсім не диво, що в народі зродилася поговірка: Господи, від приятелів мене збав, а з ворогами сам дам собі раду.

Прочитайте програму якої хочете виборчої групи, і всюди найдете самі блага, якими по виборах мають наділити виборців посли тієї ґрупи. Щоб тільки сипались на їхню листу виборчі картки. За ті картки то й груші на вербі готові вирости для виборців. І ото з такими „приятелями" то дійсно клопіт, особливо для селянина, якому трудно розбратися і в гарних шильдах і в ще кращих обіцянках. Одне тільки кожний мусить зрозуміти, що тут є щось непевне Але й це одне зрозуміння достаточне для того, щоб не бути легковіром і щоб не дати себе зловити на гочок.

З поміж 34 лист є багато таких, що кожний виборець-українець пізнає одразу, що вони не його: це всі листи польські, жидівські, російська. Навіть на „Визволеню", яке підшивається під селянську партію і для наших селян друкує відозви по українськи, наші селяне вже розуміються. Ходить тільки про українські листи, яких є також аж 6, а при виборах в окремих округах може буде їх ще більше.

Виглядалоб, що трудно таки найти свою листу. Але ніяких труднощів не буде мати тут наш виборець, коли тільки трошки приглянеться справі та пригадає собі 1922-ий рік.

У 1922-ім році всі українці йшли до виборів разом. Від спільного фронту відкололись тільки всякі хруні за ріжні панські ласки, а то й просто за готівку, і вони не могли збити з толку наших виборців. За пять літ становище українців ні трошки не змінилось, отже й немає і тепер підстав для того, щоби не йти до виборів разом Коли-ж все таки є такі, що виломлюються зі спільного виборчого фронту, то вони свідомо, або по неволі роблять прислугу панам, які найбільше боялися й бояться того, щоб українці не пішли до виборів разом. Хтоб з українців не йшов до виборів окремо, то пани його будуть підтримувати, бо це вода на їх млин. Кожне наше розбиття—це збільшення надії на вибір панського посла князя Радзівілла, який стоїть першим на польській об'єднаній листі.

Між 6 українськими листами є тільки одна листа, що була створена для всіх українців, якої творці кликали всіх до спільного фронту Кому дійсно залежало на добрі всього українського народу — той міг приступити і приступив до спільної праці. Коли-ж хто до тої праці не приступив, то це найкращий доказ, що йому не ходить про загальне добро народу, а на умі в нього щось инше. Що саме- байдуже; хіба не все одно іззa чого робиться шкоду народній справі? Вистарчить, що він відійшов від спільної боротьби за право народу і тим самим виявив, що виставив до виборів листу, яку можуть підтримати хіба його прихильники, партійці, несвідомі виборці, але ніяким чином—весь наш нарід.

Тою листою, яку мали можливість складати всі українці, яка висунена, як листа спільного українського виборчого фронту, є листа Ч. 18 Біля цієї листи і скупляться всі сили народу, бо з поміж всіх 34 лист, зпоміж 6 українських лист—тільки та одна листа **Ч. 18** є листою всього українського народу, єдиною на всіх українських землях під Польщею

Листа число 18.

В понеділок 23 січня зложено на руки Головного Виборчого Комісара у Варшаві листу „Бльоку національних меншостей") Листа ця дістала черговий № 18. Наші уповноважені у Варшаві старалися дістати для нашої листи „традиційне" число, відоме з попередніх виборів, а саме, „шіснадцятку". Але дуже важкий доступ до Комісара, у якого зголошувано листи, і таємниця, якою окутувано справу зголошуваних лист, та взагалі ціла штудерна процедура з т. зв. державними листами й їх „нумерками", унеможливили отримання саме № 16, тим паче, що кожний уповноважений якої небудь польської, жидівської чи „самостійної (по назві!) української листи тільки й чигав, аби підставити ногу „шіснадцятці", аби не допустити, щоби Бльок Нац. Меншостей знову ішов до виборів під старим своїм числом! Не у назві-діло і тим паче той чи инший „нумерок" листи не рішає ще про її успіх або невдачу. Бльок Нац. Меншо-

стей іде нині до виборів під числом **вісімнацять**.

За вісімнадцяткою криється той самий єдиний фронт усіх непольських народів у Польщі, який у 1922 му році казав всьому непольському населенню в Польщі в тому числі й усім українцям Волині, Холмщини, Підляша, і Полісся віддати свої голоси за листу число 16. Баламуцтва тут жадного бути не може і його теж не буде, „шіснадцятку" дали тепер якимось „лівим пепесівцям сецесіоністам", одній із пречислених польських маленьких партій, яка в соймі не мала ні одного свого посла, та яка хоче знову пробувати щастя. На щасливую путь,—нам не забава в „нумерки", в голові, тільки путнє діло.

Отож маючи все це на увазі, може й справді добре сталося, може дійсно це палець Провидіння у тому, що Бльок Нац. Меншостей іде до виборів у новій одежі. Бо ми не є засліплені і не належимо до тих, що славлять своє під небеса, аби тільки своє, бачучи в усьому свому все що найкраще й що найліпше. Отож усі ми прекрасно здаємо собі справу, що хоча стара „шіснадцятка" побіцила на цілій лінії,—весь нарід став за нею і проти такої всенародньої сили не встояли ніякі противники,—все таки „шіснадцятка" перейшла до історії з одною, і то немалою, чорною плямою на собі: аж ціла половина вибраних із „шіснадцятки" українських народніх представників зрадила „шіснадцятці" і свойому рідному народові, який їх вибрав! Чотирьох наших послів одійшло до інтернаціонального комуністичного табору, відреклося національних ідеалів і пішло чужим богам служити. Їхня робота велася серед польського і жидівського робітництва по ріжних промислових осередках Польщі до рідного села вони й носа не показали. Якаж користь була із таких послів їх виборцям, коли ті посли на всі справи України й українського народу гляділи як на „контрреволюційні жовто-блакітні пересуди?! Для них церква, школа, вся рідна національна культура —це „предразсудок", а змагання до здійснення національних ідеалів—це „контрреволюція"!

Ті явні комуністи не були одні, які зрадили своїм легковірним виборцям. Зрадив їм і цілий другий гурт спантеличених малоросів, які ніколи в життю про соціялізм і не чували та яким у Варшаві закрутилося у голові від високопарних ніби — соціялістичних гасел. Цей гурт послів - це Братунь, Козицький, Маківка, Чучмай і Пастернак, які нині є „сель-неробами". Вони й по нині не знають: хто вони й чиї вони діти, і вічно тупцяють: одною ногою на українському національному грунті, а другою на московсько-інтернаціональному. Є між ними дяки, а то й попи і мабуть у душі не один із них ще не забув української молитви. Але ставши „сель-неробами"—їм заборонили признаватися до тої віри і нині вони дують лише в чужу дудку і лицемірять перед своїм народом і перед самим собою. Вони тримаються на поверхні політичного життя дикою і неперебірчивою у словах демагогією, лайкою і наклепами, обіцюючи народові золоті гори та видючи перед собою тільки одну завітну мету: мандат!! Ось задля оцього-то мандату пішли вони в сель-неробівський табор, у якого силу повірили..

Але не тільки явні комуністи й закаптурені сель-неробівські інтернаціоналісти зрадили своїм виборцям. Найшлися ще між бувшими послами амбітники, які не бачили світа поза своєю „парсоною" і наосліп валили в усе, що їм протиставлялося або не подобалося. Це натури вічних киринників і вічних „опозиціонерів", яким ніде „недобре" і з якими теж неможливо спокійно й ділово працювати. Як довго мали почести в Українському Посольському Клюбі—товариство инших послів було їм по нутру, коли ці почести вірвалися—товариство стало вже погане! Такими послами були: перший голова Укр. Клюбу **Антін Васильчук** і другий голова Укр. Клюбу Самійло Підгірський. Оба вони опинилися були поза Клюбом і одинцем, як „дикі" посли, кружляли по соймових коридорах. Нині один із них грає в польську дудку, другий усе ще є „дикий", не найшовши собі жадного підходящого під кумедний смак табору!

З важким гріхом на совісти зійшла до могили шіснадцятка: гріхом зрадництва половини послів, які нині стали вже явними розбивачами голосів, розбивачами народньої єдности. І ось може й добре сталося, що не з „шіснадцяткою маємо нині до діла. Навчені гірким досвідом —будемо берегтися повторити старі помилки. Підтримуючи стару гарну ідею старої шіснадцятки—будемо вливати в неї новий кращий зміст.

Кожне діло робиться людьми, а не марами. Тому ми будемо нині глядіти, щоби вибрати таких людей, які не зрадять тому прапорові, під яким були вибрані! Цей прапор—суто національний. Він не є реакційний,—бореться за землю, за школу, за церкву, за всі громадські свободи, проти соціяльного визиску й національного утиску,—під цим прапором місце для усіх, —та лише для людей чесних і для справжніх українських патріотів. Їх новим числом є нині —вісімнадцятка!

Коли у Франції вмірав старий король і на престол вступав новий, громадяне кричали: „помер король—хай живе король"! Ми кликнемо нині: Померла шіснадцятка — хай живе вісімнадцятка!

——

Нашим жінкам під увагу.

Ще не такі давні ті часи, коли наша жінка мала голос тільки біля кухні, та домашнього господарства. Правда бувало голосові жінки підчинявся її чоловік, коли жінці вдалось його взяти, як то кажуть „під пантофель", але й голос такої жінки був всемогучий тільки в себе в хаті, та ще—в коршмі, коли чоловіка тягнула за чуба до дому. Поза домом, та ще в громадських справах, і найзавзятіща жінка ставала в затінок свого чоловіка.

Часи змінилися. Піднеслась в суспільному життю вартість чоловіка, але порівнюючи за той самий час ще більше піднеслась вартість жінки. Тепер існують такі умови, що колиб приміром все селянство було свідоме то воно забралоб в багатьох державах всю владу у свої руки, і звичайно—зажилоб собі зовсім по своїй волі. А в тих умовах значіння жінки нічим не ріжниться від значіння чоловіка. Порівнюючо дуже скоро за останні часи жінка набрала в суспільнім життю такого самого значіння, як і чоловік. Не будемо зупінятись над тими правами, які добула собі жінка. Вистарчить згадати, що жінку бачимо тепер і в громаді і в школі і в ріжних урядах і в законодатних установах і на найвисших державних посадах, не говорючи вже про жінку фабричну робітницю, шофера, летуна. Одним словом жінка зрівнялася тепер в справах з чоловіком.

На жаль наші жінки не завсіди свідомі свого права. Наші жінки ще по давному тримаються кухні і тільки бідкаються, коли на господарство падають ріжні тягарі, не задумуючись над тим, що в тому може завинили у великій мірі їх чоловіки і що часто вони самі, жінки, могли не допустити до того. Візьмім хочби гмінну раду. Жінки мають однакові права, що й чоловіки, але в нас у радах майже зовсім не має жінок. А колиб вони там були, то й малиб вплив на постанови ради, а часто може й чоловіків деяких засоромилиб та стрималиб їх від хруніяди, з якої виходить для народу найбільше шкоди.

Наші жінки не тільки самі не користають зі свого права, але часом ще й чоловіків стримують від сповнення своїх громадських обовязків. Мовляв, не лізь туди, бо я не хочу мати діла з поліцією. Таким чином жінка ніби рятує свій дім від можливих неприємностей, а не знає, що коли чоловік не сповняє свого громадського обовязку для свого добра, то той його обовязок виконує хтось инший на його шкоду.

Наш народ переживає тепер такі тяжкі часи, що не вистарчить, щоби тільки чоловіки боролись за краще народу. Наші жінки мусять допомогти чоловікам, а допоможуть їм тим, коли належно використовуватимуть своє право.

Ось наближаються вибори до сойму й сенату. Право голосу мають всі—чоловіки й жінки. Не одна жінка з певністю скаже свому чоловікові в день виборів, коли йому треба буде йти кілька верст до виборчого обводу: чого ти там підеш; обійдеться й без тебе; тільки чоботи даром будеш дерти.—А тут не тільки не треба стримувати чоловіка, але ще заохотити його, та самій зібратися й піти оддати свій голос. Може якраз той голос і буде рішати, хто буде заступати наш народ: порядна, чесна людина, чи просто ворог народніх інтересів. А від цього потім залежить, чи наше життя йтиме до кращого, а чи може до гіршого.

Це треба мати нашим жінкам на увазі і масово піти до виборів, бо від теперішніх виборів дуже й багато буде залежати, як далі буде житися нашому народові.

Звичайно—тут вже нічого підсказувати жінкам, як і за кого треба голосувати. Жінки дуже добре знають, що як що робити —то разом. Весь народ мусить піти разом за одною листою, а тою листою, що представляє об'єднані сили українського народу є листа Ч. 18.

Гр. Гл.

Жінки! Не думайте, що ваша праця лише коло коцюби і лопати. Ваша праця може мати місце і на громадській ниві.

Не дайте збаламутитись.

Ця стаття, як і дальша ст. „Негідники", була сконфіскована в Ч. 5 (66) „Укр. Громади" (Повідомлення Луцького Староства з дн. 18.1. п. р. № 66[Пр.). Але ця конфіската Судом не затверджена. (Копія постанови Карного Відділу І Окр. Суду в Луцьку з дн. 21 січня 1928 р). Через те друкуємо її вдруге. Редакція.

У 1922 році з Волині не пройшов до сойму й сенату ні один поляк. Це дуже збентежило й затрівожило всіх поляків, бо це було свідоцтвом, що на нашій землі живе переважно українське населення, а поляків тут так мало, що їх голосів не вистарчило навіть на одного посла. Хоч як це було не бажаним для де-кого, але світ довідався про наші землі сущої правди.

Щоби затерти те прикре враження, яке зробили для Польщі вибори 1922 року, поляки у своїй пресі весь час намагалися доказати, що ті вибори—то було якесь непорозуміння, що тут були якісь надужиття, що властиво Волинь то таки польська земля. Пройшло 5 літ і поляки хочуть доказати, що дійсно на Волині є не так, як то показали вибори 1922-го року, щоби хоч чим-небудь оправдати хочби такий факт, „що на цілій Волині є тільки 4 українські народні школи, не говорючи вже про все инше, що кривдить українське населення. І тому ми тепер бачимо: 1) об'єднання всіх поляків, щоби йти разом до виборів і провести до сойму своїх послів; 2) страшну аґітацію проти єдиного фронту українців при виборах: 3) баламутство і нечувану розкладову роботу серед українців; 4) погрози всякими утисками підчас виборів.

Що до першого—то об'єднання всіх поляків при виборчій акції мусить і нам підсказати, що й нам треба йти тільки разом до виборів. Бо то-ж є ясне, що коли їх буде всіх разом 15, а нас 100, то наша певна перевага; колиж їх буде 15, а нас 10 ґруп кожна по 10, то вже вони будуть серед всіх ґруп найсильніщою ґрупою. Йдуть вони разом, підемо й ми разом. Бо коли їм потрібна перемога, то нам вона сто разів потрібніща; після нашої перемоги при виборах нас чекає ще трудна й тяжка праця й боротьба на соймовому ґрунті, де ми будемо у меншости.

Що до другого — то кожному ясно, чого на нас сердяться. Коли ми йдемо разом, то ми є силою, а коли ми йшли би хто до ліса а хто до біса, то на нас можна би махнути рукою.

З другого випливає і третє: за всяку ціну розбити нашу єдність. І тут є найбільше ріжних цікавих моментів, на які нашому громадянству треба звернути дуже пильну увагу. Дуже багато ріжних способів і засобів на розбивання наших сил, знаємо вже з практики 1922-го року. Отже знаємо, що тоді перед виборами до нас забалакали по нашому навіть ті, які завсіди казали, що наша мова не існує і нас то зовсім на світі немає; що для нас друкували всякі відозви по нашому і навіть газети, щоб тільки нас збаламутути, розбити; що закладали ріжні партії ніби українські, щоби туди відтягнути наших людей; що на списках кандидатів виставляли й українців і навіть селян, щоби переманювати наші голоси. Все це нам відомо і треба нам тільки знати, що й тепер все це повторюється й буде повторюватись з тією-ж метою, що в 1922 р. Бачимо тепер „Народній Вістник", „Укр. Ниву", „Селянський Прапор"—і в 1922 році був „Дзвін". „Народні Ради", Рідний Край" Чуємо тепер про „Партію Укр. Народнього Єднання", „Укр. Народній Комітет" — і тоді було те саме ПУНЄ, „Народні Ради", „Укр. Народня Партія". Тепер намовляють навіть видніщих наших людей, щоби ставали на „мішану" листу— і тоді до цього людей намовляли і навіть окремі листи складали, одначе таки наш народ не дав себе збаламутити — не повинен дати себе збаламутити й тепер.

Але тепер ще є инші справи, які використовується проти нас. Тепер ще Сель-Роб йде окремою листою. Коли провід Сель-Робу тільки прикривається українською ширмою, а на ділі є партією інтернаціональною, то на місцях сельроби є переважно добрими українцями, що по українськи й думають і тільки з толку збила їх назва Сель-Роб, що як пояснював один сельробівець—„на селі робить". Хоч як кричали сельробівські газети про свою силу, але тепер і самі бачуть, що це була одна балаканина, бо сили Сель-Робу є дуже слабі. При виборах вони тільки хочуть „підрахувати" свої сили. Знаючи це, заповідається (говорять про це на Костопільщині й Рівенщині) з боку

„власть імущих" підтримка Сель-Робу, щоби тільки ослабити спільну українську бльокову листу. Яке це має значіння — покаже такий образець: на три листи припадає двох кандидатів. Перша — Українська бльокова листа отримує 15.006 голосів, друга — польська 15.001 і третя—сельробівська 15.000. Ріжниця заледви в кількох голосах. Але проходить кандидат з першої (15.006) і другої листи (15.001). Коли-ж перша і третя підуть разом, то перша листа матиме 30.006 голосів, а друга 15.001. Половина з першої листи буде 15.003 голоси, отже на 2 голоси більше, як має друга листа. Згідно з виборчою ординацією проходять оба кандидати з першої листи (30.006 і 15.003). Так ось, яке значіння спільного виступу при виборах і яка загроза, коли наші сили розбіються. Сель-Роб у верхах волів піти з польською партією Н. П. Х.—то й хай собі. Видко так мусіли піти, бо так їм наказує інтернаціоналізм. Але на це з певністю не підуть наші селяне-українці, бо це буде проти добра українського народу.

Поруч з тим всім ведеться завзята чорна робота, щоби очорнити, оплюгавити тих наших людей, яких наш народ висуває, або може висунути на своїх представників. Пішли в рух всякі брехні і провокації, щоби тільки як найбільше українців відтягнути від спільного українського фронту і перетягнути їх на свій бік, або хоч спротивити їм вибори, щоб вони зовсім не пішли до виборів.

Це останнє є ще страшніще для нас, як розбиття. Хай вкаже це такий образець: нас є 100, противників 20. Перевага наша. Коли ж наших піде до голосовання тільки 15, а решта не піде, а в той же час противники всі підуть, тоді нас буде 15, противників 20. Перевага противника. З цього випливає вже й точка—четверта: залякати людей, щоби не пішли до виборів, а з другого боку своїх пігнати всіх і на одну листу. Ясно, що тоді вони виграють.

Отож бережіться, люде, не дайте себе збаламутити. Ідіть всі до виборів, бо кожний голос може рішати справу. Голосуйте всі на одну українську листу, і то ту саму, що вже раз дала вам перемогу у 1922-ому році—на листу Бльоку націон. меншостей у Польщі. Бо тільки при тій умові переможемо.

Грицько Гладкий.

Негідники.

Волинське воєвідство розіслало до українських гімназій письма, в яких говориться, що нібито учнів тих гімназій використовують політичні угруповання для передвиборчої агітації. Такі закиди робиться і „Укр. Громаді". Знаємо про такі письма до гімназій в Луцьку і Рівному. Воєвідство вимагало навіть адрес учнів вищих кляс, куди хто поїхав на свята, щоби там зарядити нагляд над учнями, щоби вони не займались агітацією.

Не беримось оцінювати такого зарядження, бо це з певністю привелоб до конфіскати газети. Скажемо тільки, що в найліпшім випадку розпорядження воєвідства оперлось на помилкових, коли не злобних інформаціях.

Натомість мусимо напятнувати негідність дописувача „Укр. Ниви" з Луцька, який „під шумок", як він пише, „підпускає демагогією" і пише про використовування учнів у виборчій агітації, як про доконаний факт, ба навіть твердить, що „Укр. Громада" „зробила становище української гімназії проблематичним" (непевним).

Заявляємо рішучо, що ніколи і в думці в нас не було використовувати для виборчої акції яку-небудь неполітичну українську організацію чи інституцію, як гімназія, Т-во „Просвіта", кооператива і тим більше не втягували і не намірені втягувати до виборчої акції учнів гімназії. Щось подібного може приписувати нам хіба тільки безглузда злоба негідників з „Укр. Ниви", які не бачать, що їхні удари минають ціль, а що своєю злобою вони роблять шкоду якраз хочби тій самій гімназії, яку ніби то обороняють.

Що до самих виборів, то ми занадто віримо у здоровий розсудок нашого народу, який підскаже йому правильний шлях при виборах, щоби ізза цього наражати наші культурні інституції хоч би тільки на неоправдані шикани.

Редакція „Української Громади".

Виборча хроніка.

Державних лист 35.

До Головної Виборчої Комісії в останній момент, перед упливом терміну, зложено ще одну державну листу, яка отримала чергове ч. 35—листа „Познаньської Партії Праці". Отже зголошено 34 лист, бо Ч. 9, з огляду на подібність до Ч. 6, немає.

Український Виборчий Комітет у Володимирі подає до загального відома, що Секретаріят Комітету міститься у Володимирі по ул. Сенкевіча (бувша Луцька) № 1 (під Людовим Банком). Там же щоденно уділяється інформацій в справі виборів до Сойму і Сенату.

Мається до продажі 15.000 відозв.

Сель-роб заготовив 15.000 відозв проти „16", — гадаючи, що бльок національних меншостей буде йти до виборів під числом з 1922 року. Не пощастило, бо бльокова листа дістала **Ч. 18**, натомість 16 дістав собрат Сельроба—П. П. С.-лівиця, яка йде в бльоку з Сель-Робом-Лівицею.

Уневажнення лист.

Головна Виборча Комісія уневажнала листи: ч. 27—правиці Поалей-Сіон, ч. 28—виборчий бльок селян робітників і працюючої інтелігенції, та ч. 35—листу Познаньської Партії Праці.

Нарада православних епископів.

У Варшаві відбулась в половині ц. м. нарада православних епископів під головуванням митрополита Діонисія. Припускають, що цей з'їзд епископів означить виразне становище православного духовенства до виборів.

Працюють разом.

Дня 26 ц. м. відбувалось в Луцьку рівночасно дві передвиборчі наради. Дехто з селян питався зі здивованням, що це й на віщо. Але як це заповідалось на нараді, скликаній Укр. Виб. Комітетом, так і сталось. Вечером прийшли представники наради в салі Т-ва „Просвіти" до Укр. Виб. Комітету, договорились і тепер працюють разом. Інакше й не могло бути, бо хто хоч трошки задумувався над справою виборів, той мусив прийти до висновку, що кожне наше розбиття—це загроза нашому успіхові при виборах. Це зрозуміли й ті, що ніби виступали проти бльоку нац. меншостей і тепер свідомо йдуть за бльоком—за листою Ч. 18.

Листа ображених.

В Луцьку появиться мабуть ще одна виборча листа—листа „ображених". Духовим батьком тієї листи має бути „ображений" сельробами пос. Підгірський, а фактичними творцями ображені сельробами і луцькими соймиковцями пп. Власовський і Бондарук. Мають вони виступити з окремою листою, але говорять, що може виступлять під фірмою радикальної листи. Річ у тому, що весь час вони вірою і правдою служили Сель-Робові, хоч формально до нього не належали. Тепер Сель-Роб дав їм копняка і вони опинились ні в сих ні в тих. Мали вони можливість працювати з бльоком нац. меншостей, вони навіть запевняли (крім пос. Підгірського), що тепер немає іншого виходу для нашого народу як тільки йти з бльоком, а нараз—перевернулось людям в голові. Просто соромно за людей, що думають стати на стежку всяких Кліщів і инших Горемик з 1922-го року. Дехто жартуючи каже, що вони побоялись бльокової листи, бо це „листа врогів паньства".

До цієї справи ще повернемо, а поки що мусимо зазначити, що хороблива амбіція у людей дійсно не знає міри. Пос. Підгірський—головний творець бльоку нац. меншостей у 1922 р., п. Бондарук—головний організатор бльоку по луцькому повіті—а тепер—головні розбивачі і бльоку і української народної єдности. Вони тільки грубо помиляються, коли думають, що виборці не пригадають їм того при виборах. Це тільки хіба вони не чують клича, що понад усе в народі лунає:

Геть розбивачів народньої єдности і сили!

Поляк про українське виборче розбиття.

Один поміщик поляк з ковельського повіту розмовляв з німцем про вибори. Мова була про українців. От поміщик спинився на тому розбиттю, яке панує тепер серед українців, і сказав:

Це для нас (поляків) дуже добре. Хай тепер українці скаржаться на нас (поляків) і хай хто-небудь заграницею стане в оборону українців. Ми вкажемо їм на те, що діється тепер при виборах. Хіба ж такий народ, який сам з собою не може дійти до ладу, може обійтися без опікуна? Мусимо їх тримати за чуби, бо, як дати їм волю, то самі між собою поріжуться.

Що на це наші ідейні розбивачі єдиного національного фронту?

Ч. 9. „Української Громади" за четвер, дня 2 лютого, сконфісковане а весь наклад забраний поліцією. Тому того числа наші читачі не отримають.

Зі світу.

НІМЕЧЧИНА.

В останній час газети пишуть багато про будучність Німеччини. Німці програли европейську війну, були розгромлені переможцями, покривдженні версальським трактатом, не можуть мати регулярної армії, так що тепер згадувати про якусь могутність Німеччини годі. Однак німці, як нарід культурний, та практичний, доказали иншим народам Европи, що не на папері стоїть добробут держави, а на праці і дійсности. По обрахунках французьких знавців Німеччина до 1931 р. може мати добре озброєної і вишколеної армії 650.000 штиків. Регулярної армії Німеччина не має, а має лише т. зв. „райхсвер" (краєва оборона) і армію охотничу, але її постанова на випадок війни буде далеко краща, ніж регулярної французької армії. Коли доповнити належно „райхсвер" і створити німецьку регулярну армію та додати їй останню німецьку техніку, то в майбутньому Німеччина буде першою бойовою одиницею не тільки в Европі, але в цілому світі.

Відозви „Союза Визволення України".

В Київі, Одесі, Дніпропетровську і инших містах України, масово роскидані відозви підписані „Союзом Визволення України". Відозви закликають до організації вірних синів України і пояснюють, що кінець панування більшовиків на Україні вже близький.

Румунія зброїться

Румунська найвища військова рада ухвалила воєнний бюджет на 10 років у висоті 150 міліонів лєй. Покриття цієї суми мають дати надзвичайні державні кредити в майбутньому, а поки—що згадана сума поступила в розпорядження найвищої військової ради.

Дописи

За єдиний виборчий фронт.

(с. Доманинка, пов. Кремянець)

Добро і національна єдність українського народу вимагає од нас іти разом до виборів до сойму й сенату. Коли чуєш, що доходить між иншими людьми до згоди, то радісно на душі робиться. Коли-ж приглянутись до життя деяких партійних людей, то сумно стає і невідрадно.

Дня 24-го січня ц. р. „Радикальна Соц Укр Партія" мала віче під голим небом на ярмарку в м. Вишгородку. На тому вічу виступав делегат Радикальної партії з Жабя. Згаданий делегат партії, взиваючи громадян до численної участі в виборчій акції (За Рад. Парт.—листа 22), пояснив, що радикальна партія—ліва українська партія, а затем в легких виразах заявив, що є ще й друга, теж українська партія, Укр. Нац.-Демократичне Об'єднання, що стоїть на доброму грунті, але, мовляв, то права партія і в першу чергу стоїть за поміщиків. Теж вказав делегат що УНДО йде в бльоку, а радикали вірять в сили українського народу, себто 7 ми міліонової української людности (хіба не оті праві й ліві націоналісти—виявляють отих 7 міліонів українського народу?). Віче мало характер загально-національний. За всяку ціну керовник місцевої монополі бажав доказати українцям, що мовляв, „ми повинні жити по сусідській згоді", але людність вислуховувала його мову з нервовим настроєм і навіть зі свистам. Були чутні голоси, що й наших послів слухають так поляки на соймовій арені. Видно, що народу українського ніяка сила ворожа не зломить і він постоїть за себе непохитно...

Тут пригадуються вибори 22 року, що виглядали так мило. Всі українці мали одну спільну листу і не було зневіри в побіду. Нині виглядає сумніще. Довідаються люде, що українці не з'єднані, і страшно подумати, що вийде. Свідомі українці підуть за національним табором, а найдуться такі, що підуть частю до радикалів, а то найдуться й такі, що не розберуться та золудять у ворожий табор ріжної клички й масті (маю тут на увазі тих селян, що не розбираються в українських партіях). Нехай те знають п. п. радикали, та хай завчасу приймають заслужене на себе. Радикальний клич мов, тільки „бідніщий селянин і робітник бореться за укр. націю", само собою робить зневіру в людях иншої верстви, що посвятили життя для добра нашої нації. — Бо ж борці за націю були і є з ріжних верств укр. народу, як цілости великого народу. На мій погляд, радикали за свою роботу на полі роз'єднання в свідомому працьовникові—чи селянинові, чи робітникові не найдуть похвали. Вірю, що тим не пошкоджу національному відродженню нашого народу, а навпаки. Бо ми діти великого українського поневоленого народу, і тепер ділитися нам не можна. С. Т.

На політичних вязнів зложив через нашу Редакцію п. І. С. з с. Скобелки на Гороховщині—1 зол

Селяне, бережіться вовків в овечій шкурі!

[с. Синівці, кремянецького повіту]

Де-які слабодухи, з тхорячою хоробрістю та шкурники, користаючи з народнього довірря, стараються використати момент виборів, для полагодження своїх особистих справ, схилившись на бік такої орієнтації, як от орієнтація „Української Ниви", яка старається розбити за всяку ціну бльок національних меншостей. То дуже добра орієнтація для слабодухів, тхорів і шкурників, які удають з себе українців і буцім то працюють для народа і за народ і на неприємности не наражаються: перед темним селянством можна виправдатись тим, що на тій листі самі правдиві українці, а навіть родичі бл.п. Петлюри, а перед владою ці діячі теж добрі, бо влада цю акцію попирає. Виходить, що: „невінность соблюла і капіталец пріобрела".

Одним з видатних „діячів" на користь „Української Ниви" в районі борсуковецької гміни, є Оксентій Макарович Янчук з с. Синовець. Що то за кришталева особа!.. Українець до мозку костей, і народник такий, що в цілому світі немає, я що в селі Синівцях—то й зі свічкою не знайдеш.

Нараз свідомішим людям борсуковецької гміни прийшлось розчаруватись в Оксентому Янчукові, бо побачили його на хрунівських з'їздах „Української Ниви", а навіть головою гмінного комітету цієї орієнтації. А гов! Що за лихо! Тож не було чоловіка розумніщого на цілу гміну!.. Що-ж сталось, що Оксентий Янчук схрунив? І довідались, що йому треба судитись зі шваґром за землю, то треба бути скрізь добрим і мати приятелів, тай діточок має кількоро, а земельки не багато, а жити треба, треба „детішкам на молочішко"..

Селяне, бережіться вовків у овечій шкурі! Оцінюйте людей, не по словах, а по ділі. Вже коли на те пішло, що нема у Вас у селі людей, яким би Ви могли вірити, то поспитайте когось з другого села, за яку листу маєте голосувати, щоб не остатись позаду. А голосувати треба за листу **№ 18**.

„З—к".

За кого будемо голосувати.

(с. Орвяниця, Сарненського пов.)

Ще далеко до виборів, а вже чимало побувало в нашім селі „селянських приятелів" і кожний обіцяє золоті гори, так як би й не було ворогів нашого народу. Певно не для нашої користи, а для своєї так пруть вони на село. Візьмем „сель-робів". Як вони розпинаються за народ в своїх промовах, а на ділі хто вони? Вже майже всі селяне зрозуміли, що це вовки в овечій шкірі. Як би вони не старались обливати помиями справжніх українських борців, як би не хвалили себе, селяне наші зрозуміли, що „сель-роби" це слуги Москви. Дивляться наші селяне на цих людців і думають: гарно балакаєте, але хто-ж то допомагав душити перші змагання Українського народу, хто допоміг розірвати тіло українське на частини? Чи думаєте, що селяне після цього й ще підуть на московський гачок? Ні! Селяне впізнали вже справжніх своїх борців, що починаючи від 1917 р. не перестають боротися і посилати в народні маси теплі проміння відродження Української Нації. Не за слуг Москви, не за „не-робів" дамо свої голоси, тільки за українців, котрі показують нам шлях до волі, до кращого життя. Всі будемо голосувати за бльок національних меншостей. Чи чуєте „не-роби"?

Орвяничане.

ЯК ПЕРЕВОДИЛИСЬ ВИБОРИ ДО ВИДІЛУ СОЙМИКУ в м. Костополі.

Сталось так, як передбачав я у своїм дописі до „Української Громади". Старий самоврядовець:—костопольський соймик обрав до виділу „гласних на все согласних".

Вибори до виділу переводило аж два старости: переведений з Костополя до Горохова п. Бобівський, та новопризначений п. Лісецкі. Санаційні чинники змобілізували весь апарат для обрання до виділу згори намічених кандидатів. А наші землячки, аж повпрівали від „усердія" працюючи для начальства. Що не вдавалось зробити хруням в кулуарах, то зробив „z polecenia" якийсь урядник в окремій „кімнаті", куди по кілька разів викликалось непокірливих членів соймику на „сповідь".

Особливо часто кликались туди члени соймику з Березенського магістрату—жиди. Але ті не дивлячись на велике „давленіе" і місцевого члена магістрату Айзіка Ейдельштейна, котрий виступав де тільки може, проти українського населення провокуючи тим, як українську, так і жидівську людність, пішли при виборах разом з свідомими нашими членами соймику. І колиб не наші хруні,—вислід виборів був би цілком инший.

Особливо під начився юдиною працею відомий панський льокай, творець листи безпартійних „chrześcian", війт костопольської гміни Фесюк разом з вірним побратимом Смородюком. Ці два безпартійні „chrześcianie" під проводом Ейдельштейна, постарались зробити все, аби догодити начальству, обіраючи бажаних людей до виділу. Допомагали цій трійці також люде належні до польської „лівиці" в особі лідера Яна Германшевського, який пройшов до виділу виключно голосами українців, натомість його „лівиця" голосувала за наших хрунів. Але иншої поведінки від польської „лівиці" ми не сподівались. Це є доказом, що значать облудливі слова, та езуїтські обіцянки цих панків, котрі на словах обіцяють нашим селянам золоті гори, а на ділі завжди роблять нам пакость.

Українцям всеж таки вдалось провести до виділу 2-х українців, а також нашими голосами проведено одного жида з Березного п. Гандельмана, людину надзвичайно порядну. Таким чином Костопольський виділ складається: з 2 українців, 1 хруня, 1 жида і 2 поляків.

Свій.

Перемога над темною силою.

(с. Кропивщина на Володимирщині)

Село Кропивщина, находиться в глухому закутку. 21 вересня минулого року відкрито в селі читальню Т-ва „Просвіта". На Водохреща, не вважаючи на великі перешкоди кількох темних осіб, відбулась перша вистава „Невольник". Багато публіки, що спізнилась, з-за браку місця з великим жалем повернулося додому. Були люде з 5-х сусідніх сіл. Поприходили не тільки молоді та люде середнього віку, але й дуже велика кількість старих, що були вельми вдоволені та вдячні молодим аматорам, які показали їм стародавнє українське життя.

Аматори з своїх роль вивязались дуже гарно. Тільки де-які співи не цілком добре виконано. Вся публіка дякувала аматорам рясними оплесками. Після кожної дії грала своя орхестра. Щира дяка аматорам, а так само кільком особам з села Тишкович, що помагали добре підготуватись до вистави. А від аматорів на найбільшу подяку заслуговують Бадзюнь Лука, що відпустив свій будинок для гри, П. Матіюк, що з великим бажанням ішов на зустріч аматорам і допомагав поборювати всі перепони, та С. Матіюк, людина літня, поважна, що своєю особою давав приклад старшим господарям найкращого відношення до культурно-освітньої праці.

Тепер Кропивщина має вище завдання: вона хоче врочисто відсвяткувати 10 березня роковини смерти свого національного пророка, Тараса Шевченка.

Спостерігач.

Коляда.

(с. Шубків на Рівенщині)

В селі Шубкові на Різдвяні свята ходила „Читальня" по хатах колядувати, та заколядовані гроші обертає на добре діло: на книжки, газети і т. ин. Але найшовся в селі один парубок, Іван Осипчук, який замкнув хату перед колядниками і сказав: „Пощо маю дарма гроші роздавати тай „чорт зна що" хор буде у моїй хаті колядувати й пороги обивати. А ще перед двома роками був він членом Читальні, а тепер говорить, що до Читальні ходять такі люди, що нічого не розуміють, тай там нічого доброго не довідається. Зате мабуть він багато навчиться на вечерницях, які дуже любить. Подумав би краще над тим, що говорить і робить, то може таким не був би.

Дубовий.

**Звикай до діла змолоду,
Не загинеш з голоду.**

НОВИНКИ

На „Рідну Школу" через нашу Редакцію зложив гром. с. Кричильська, степанськ. гм., Костопольського повіту Володимир Шульгатий—2 зол.

Брат братові. Селяне с. Головчиць, млинівської гм. на Дубенщині віддали свої поля в аренду на право полювання, а одержані за це 30 зол. переслали через нашу Редакцію на допомогу потерпівшим од повені українців-галичан.

Чи й справді? З Теремного під Луцьком повідомляють нас, що дня 29.I. ц. р. відбулись там Заг. Збори філії Т-ва „Просвіта". На зборах був заст. голови пов. Т-ва п. Власовський. Збори зборами, а п. Власовський звернув справу на вибори, лаяв бльок національних меншостей, та захвалював окрему листу — „безпартійних", по якій він сам намірився пройти до сойму (а радше яку складає, щоби розбивати спільний укр. виборчий фронт) Чи й справді пішов на це п. Власовський, той самий, що колись розписувався в „Нашім Життю" і вказував декому на скалки в оці, яких і не було? Та воно ніби й не диво. Нагадаємо тільки при цій нагоді народню приказку: до часу збанок воду носить.

Підвишка залізничих оплат. Підвишка пасажирських і товарових оплат, яку предбачалось запровадити від 1 го січня б. р., а після відложено, — сталася знов актуальною. Нова підвишка ввійде в життя від 1 квітня б. р. Спочатку подорожнє особова, але згодом також і залізнича товарова тарифа.

Новий військовий закон. Закон про військову повинність з 23 травня 1927 року змінено і доповнено. Обовязкові військової служби підлягають у резерві рядовики до 40 літ життя, офіцери до 50 року життя. Рядовики в загальному ополченні до 50 року життя, офіцери до 60 р. життя. По новому закону служба у фльоті збільшена з двох літ, до двох літ і 3 місяців.

Запомога урядовцям. Рада міністрів ухвалила одноразову допомогу державним урядовцям у висоті 45 відсотків місячного утримання. Ці гроші мають бути виплачені двома ратами. Перша 25 січня, а друга 10 березня б. р.

Арешти і труси. В останьому тижні в пінському повіті і в Стрию (Галичина) переведено масові труси та арешти. Поліція шукала якоїсь організації.

Перейшли на православіе. Два села — Корчми та Рожджалів, в сокальськім повіті перейшли на православіє. Обидва мають разом 3000 душ.

Біржа на 1.II.: доляр америк. 8·85, золото руб. 5—23·30 зол.

Ціни на збіжжа за пуд.: жито — 5·60, пшениця—7·50, ячмінь 5·45 овес—4·70, гречка—6·00., просо—6·70, рілак—10·00, лянка—10·50, вика 4·50 хвасоля—7·20, горох—7·00, мак—14·00 картоплі—1·20.

До Ради Дубенського Повітового Т-ва „Просвіта".

ЗАЯВА.

З огляду на конечність привернення для Дубенського Т-ва „Просвіта" нормальних умов культурно-освітньої праці і розвитку, домагаємось, на підставі статуту, від Ради Т-ва негайного скликання загальних зборів Дубенського Повітового Т-ва „Просвіта".

Члени повіт. Т-ва:

(—) *Ф. Назарчук*, (—) *В Бугаїв*, (—) *Д Курінний*, (—) *В Петровський*, (—) *Влас Стасюк*, (—) *Ф. Волошин.*

Дубно, 27.I 1928 р.

Веселий кутик.

Виборчий „кавардак".

— Татусю, чи Сибір, куди зіслали Троцького, є більша від нашої Волині?

— Куди там Волині! Сибір більша ніж ціла Польща!..

— Ой, ой! То скільки там буває партій підчас виборів?

Рекорд.

Шофер вилазив з під розбитого авта. До нього підбігає хлопчина з газетами і каже: — Купіть газету! Прочитаєте в ній про вашу катастрофу.

Треба мавпи.

Директор одного зоольогічного музею вибрався в подорож. В дорозі отримав телеграму: „Стара хора мавпа згинула, чи маємо купити иншу, чи ждати на ваш приїзд?"

ПРИКРА ПОМИЛКА. В чч. 7 і 8 „Укр. Громади" на ст. 4 й було поміщено оголошення „Продам зараз за 1200 долярів", в якому друкарський чортик зробив прикру помилку, а саме: замість „12 моргів пшеничної землі" написано 12 метрів, що цим спростовується.

Видавець М. Черкавський Drukarnia F. Richtera Luck Відповід редактор С. Вишнівський.